רש"י אין בין המודר פרק רביעי נדרים ר"ן לה.

איתיביה אמר לו השאילני פרתך אמר לו קונם פרה שאני קנוי לך נכסי עליך אם יש לי פרה אלא זו השאילני קרדומך אמר לו קונם קרדום (ח) שיש לי שאני קנוי נכסי עלי אם יש לי קרדום אלא זה ונמצא שיש לו אבחייו אסור מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר א"ר אחא בריה דרב איקא בשניתנה לו על ידי אחר א"ר אשי דיקא נמי דקתני שניתנה לו ולא קתני שנתנה לו בעא מיניה רבא מרב נחמן יש מעילה בקונמות או לא אמר ליה תניתוה מקום שנוטלין עליה שכר תיפול הנאה להקדש למימרא כי הקדש מה הקדש יש בו מעילה אף קונמות יש בהן מעילה כתנאי (ט) קונם ככר זו הקדש ואכלה בין הוא ובין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון ככר זו עלי (י) להקדש ואכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון דברי ר' מאיר וחכ"א בין כך ובין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי ככרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל למעול נותן הא לא אסירא עליה למעול מקבל יכול דאמר היתירא בעיתי איסורא לא בעיתי אמר ליה מקבל מעל לכשיוציא השכל המוציא מעות הקדש לחולין כסבור של חולין הוא מועל אף זה מועל:

מתני'

ה"ג **קונם פרה שאני הנאה לך**. והכי משמע קונם יהו עליך שאר פרות שיש לי שאני מהנה לך כלומר שאין לי פרה אחרת חוץ שיש לי מיני משאילך שזו לא רצה להשאילו והאחרות אסורות עליו בנדר או שאמר לו נכסי אסורין עליך אם יש לי פרה אחרת אלא זו ונמצא שיש לו פרה אחרת אסור לישאל (ז) ליהנות. כלומר שלא **קורדום שיש לי שאינו קנוי**. כלומר שלא קיימתי קורדום אחר וזה מיני משאילך שאני צריך לו או שאמר לו קונם נכסי יהו אסורים עלי אם יש לי קורדום אחר אלא זה ונמצא שיש לו קורדום אחר: **בחייו אסור**. בעל הקורדום אסור ליהנות מנכסיו כל ימי חייו. אי נמי בחייו דמדיר אסורין נכסיו על המודר: **מת**. המשאיל: **או שנתנה לו במתנה**. למודר. אמר לן המורה הא דקתני מת לא קאי אסיפא כלל דהיכי מצי קתני אסיפא [דהא] קתני נכסי עלי מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר מי מותר הרי אנפשיה קאמר אלא אריש קתני מותר בפרה או בנכסים של המדיר מותר בפרה או בנכסים של מדיר דהא אמר נכסי (ד) ומאחר שמת אלא נכסיה דידיה איתון והכא נמי אם ניתנו לו במתנה. ואמר לן המורה דכה"ג שאני הנאה שאינו קנוי כיצד לשון בני אדם [הן] (שרי) דהכי היו עודרים בירושלים ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם. קתני שניתנו לו במתנה הרי זה מותר וקשיא לרבא דאמר אע"ג דיהיב ליה במתנה אסור: **אמר לך רבא הכא במאי עסקינן כגון שניתנה לו על ידי אחר**. שבעל הפרה נתנו לאחר ואותו אחר נתנו לשואל ולהכי מותר שכבר הוציאה משאל מרשותו כשנתנה לאחר אבל היכא דאמר ליה ככרי עליך ולא נתנה לו על ידי אחר הואיל ולא יצאת מרשותו קודם לכן אסור. ולא דמי להיכא דאינגבה מיניה משום דהיכא דאינגבה מיניה הואיל ושלא מדעתו דבעל הכבר יצא מרשותו כעובה בידו דמי ואסור אבל היכא שנתנה לו במתנה על ידי אחר יצאת מרשותו מדעתו: **ולא קתני שנתנה לו**. דמשמע שהוא עצמו נתנו לו: **יש מעילה בקונמות**. היכא דאמר קונם ככר זה ואכלו מי הוי כהקדש מעליא דיש בו מעילה ומעל אי לא: [**פניפוס מקום**] **שנוטלין עליה שכר**. ומודר הייו דאמר קונם ומדמי ליה להקדש: **קונם ככר זה הקדש**. שאמר בלשון הקדש ובלשון קונם והוא הדין נמי לא אמרה אלא בלשון קונם: **בין הוא בין חבירו מעל**. שהרי הקדישה סתם אכולי עלמא: **לפיכך**. הואיל ויש בה מעילה יש בה פדיון ויצאה לחולין דהוי כשאר הקדש: **אמר זו עלי הקדש**. כיון דאמר עלי עליה דידיה שוויה הקדש והוא מעל אם אכל חייב לשלומי: **חבירו לא מעל**. דלא אסרה אלא על עצמו ובני חבירו הוי כחולין. **לפיכך אין לה פדיון**. שהוא עצמו יכול לפדותה לעולם שהרי אמר עלי ולא על אחר ואחר אין יכול למעול בה: **כין כך וכין כך**. כין אמר סתם כין אמר עלי לא מעל בין הוא וכין חבירו אף על פי שאמר הקדש כיון דאמר נמי קונם שאין מעילה בקונמות: **מי מעל**. אליבא דמאן דאמר יש מעילה בקונמות קנאי: **הא לא אסירא עליה**. דנותן: **אסירא ניחא לי דאיכיב לי איסורא לא בעיתי**. כלומר דבתורת היתר קבלתיה ממך ולא בתורת איסור: **וכסבור של חולין הן** (ה) **מעל**. אעפ"כ. הכי נמי אף זה המקבל אע"פ שסבור זה המקבל שהיתר הוא כי אכלה מעל:

מתני'

איתיביה אמר לו השאילני פרתך אמר לו קונם פרה שאני קנוי לך נכסי עליך אם יש לי פרה אלא זו השאילני קרדומך אמר לו קונם קרדום (ח) שיש לי שאני קנוי נכסי עלי אם יש לי קרדום אלא זה ונמצא שיש לו אבחייו אסור מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר א"ר אחא בריה דרב איקא בשניתנה לו על ידי אחר א"ר אשי דיקא נמי דקתני שניתנה לו ולא קתני שנתנה לו בעא מיניה רבא מרב נחמן יש מעילה בקונמות או לא אמר ליה תניתוה מקום שנוטלין עליה שכר תיפול הנאה להקדש למימרא כי הקדש מה הקדש יש בו מעילה אף קונמות יש בהן מעילה כתנאי (ט) קונם ככר זו הקדש ואכלה בין הוא ובין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון ככר זו עלי (י) להקדש ואכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון דברי ר' מאיר וחכ"א בין כך ובין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי ככרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל למעול נותן הא לא אסירא עליה למעול מקבל יכול דאמר היתירא בעיתי איסורא לא בעיתי אמר ליה מקבל מעל לכשיוציא השכל המוציא מעות הקדש לחולין כסבור של חולין הוא מועל אף זה מועל:

מתני'

איתיביה וכו' השאילני פרתך הקנויה. פרה המותמת בפיהם: **קונם פרה שאני קנוי עליך**. קונם עליך פרתי זו אם אני קניתי אלא פרה זו אי שאוסר עליו כל נכסיו אם יש לו פרה אלא זו: **בחייו אסור**. אם נמצא שיש לו פרה אחרת או קורדום אחר: **מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר**. משום דכי מת או שנתנה לו במתנה לא פרתו ולא קרדומו ולא נכסיו הן. וקס"ד שהמדיר נתן למודר ואפ"ה שרי וקשיא לרבא דאמר: **שנתנה לו על ידי אחר**. שנתנו מדיר לאיש דעלמא ואח"כ נתנו זה למודר: **דיקא נמי דקתני שניתנו לו**. כלומר שכך היתה דקבלה בידם לקרות נתנו במיקרא אף על פי שאין בכתיבה שום הפרש: **ולענין הלכה** קיימא לן אע"ג דיהביה מיהליה במתנה אסור דהכי פשט ליה רבא ואסיקנא דיקא נמי דקתני כו'. וכתב הרשב"א ז"ל דכי היכי דיהבה במתנה אסור ה"ה אם לקחו מודר ממנו דחד טעמא הוא: **יש מעילה בקונמות**. האוסר דבר עליו בקונם ונהנה ממנו מי מתייב מעילה או לא מי אמרינן דעשאו כקרבן וחייב עליו אשם מעילה כנהנה מן הקדשים: **תפול הנאה להקדש למימרא כהקדש**. דאי לא דמי קונמות להקדש הוה ליה למימר יולאי הנאה כהקדש כיון דבהקדש עסיק תנא תפול הנאה להקדש: **קונם ככר זו הקדש**. שאסרה בקונם לכל הקדש שהוא אסור לכל אדם: **אכלה כין הוא כין חבירו מעל**. דיש מעילה בקונמות: **לפיכך יש לה פדיון**. דכיון דמתסר אכולי עלמא להקדש תפיס פדיונו: **ככר זו עלי הקדש אכלה הוא מעל**. דנהי דלא מיתסרה אלא עליה כי מתהני איהו מינה מעל: **חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון**. דכיון דחבירו לא מעל לא חלים כהקדש למתסר פדיונה: **וחכ"א כין כך וכין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות**. כין בקונם כללי שאסר לכל כין בקונם פרטי: ולענין הלכה קי"ל כר"מ דיש מעילה בקונמות דהא רב נחמן פשיט ליה לרבא ממתניתין שיש מעילה ובפ' שבועות שתים בתרא (שבועות כב:) נמי מפכינן דר"מ לרבנן הלכך קי"ל דיש מעילה. וקי"ל נמי דקונם כללי יש לו פדיון. ומסתפקא לי מאן דמעל בקונמות אי מיסתרי ההוא קונם לבתר דמעיל כהקדש שיצא לחולין ע"י מעילה: **ככרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל**. כלומר מי מעל בנתינה זו דכיון דיש מעילה כי היכי דאמר בהקדש (דעבל אבן או קורה של הקדש מעל אע"פ שלא הוציאה הכא נמי מכיון שזכה בה שייכא מעילה שיצאה מרשות אוסר ונכנסה לרשות מקבל: **למעול נותן הא לא אסרה עליה**. ומכאן תשובה להרמב"ם ז"ל שכתב (בפרק) המדיר את חבירו והאכילו לוקה משום לא יחל דברו כמו שכתבתי למעלה בס' ואלו מותרים ד): **למעול מקבל יכול דאמר היתירא בעינא איסורא לא בעינא**. שאילו היה יודע שהוא של איסור לא היה רוצה לזכות בה ונמצא זכיה בטעות ואינה זכיה. ואע"ג דכמוציא מרשות הקדש אפשר דאפי' בטעות מעל שאני הכא שהוא לא הוציאה אלא מכירו הוציאה וזה לא עשה אלא שקבלה: **אמר ליה מקבל מעל לכשיוציא**. כלומר מהשתא אין אחד מהם מועל מהכץ טעמי דאמרת אלא מיהו לכשיוציא מעל. והי דגבי זכיה אמרינן דזכיה בטעות היא לכשיוציא לא אמרינן הכי מידי דהוה אכל מוציא מעות הקדש לחולין: ירושלמי ה) נדר מן הכסף מהו לחמס בו את ידיו ולא איפשיטא:

מתני'

מנכסים: **הוא מעל וחבירו לא מעל לפיכך אין לו פדיון וחכ"א בין כך ובין כך לא מעל**. פירוש וחכמים לא קאי לרישא אלא קאי לסיפא דנבי למימר כין הוא כין חבירו לא מעל ונקשה לישנא דכין כך וכין כך משמע דקאי לגולה מלתא דר"מ ועוד משמע דאפילו לר"מ דיש בו מעילה מכל מקום אין לו פדיון ונקשה כפרק אפשר רבה (יומא דף פח.) משמע דאי יש בו מעילה משום דכולו לפדותו אלמא משמע דיש בו פדיה בקונמות וע"ק לרשא קאמר ככר זה הקדש מעל מאי קמשמע לן פשיטא דהקדש נמור יש בו פדיון ומעילה לכ"ג לפרש לרשא לא מיירי בהקדש מתם אלא בקונם בלשון הקדש שאסר הכסר לכל כמו הקדש ולכך יש בו מעילה כיון שנאסר לכל בהקדש נמור ככר זה אי אלו הקדש לא היה רוצה לזכות בה כמו הקדש ולכך יש בו מעילה משום שכיון לפדותו סייגו קונם שאסור לכל כמו הקדש. וחכמים אומרים כין כך וכין כך כו' קאי אסיפא לרישא משום דאין מעילה בשום קונמות וכיון שאמר הקדש בלשון קונמות אין מועלין:

מסורת הש"ס

א) שבועות כב. [ע"ש וכתוס' דשם ותוס' יבמות מח. ד"ה אי קסבר], ב) [כנון ע"ז מ:], ג) [מגיגה י: וש"נ], ד) [לקמ' מו. ד"ה הלכה], ה) [ע"ל סוה"כ], ו) [ע"ל אינו מועל כו עד שיגיע].

הגהות הב"ח

(א) גמ' קונם קרדום לי כל"ל ותיבת שיש נמחק: (ב) שם ככר זו עלי הקדש כל"ל ותות ל נמחק: (ג) רש"י ד"ה כ"ג וכו' וליהנות: (ד) ד"ה אי שנתנה לו וכו' נכסי עליך ומאחר שמת וכו' והכי נמי אם: (ה) ד"ה וכסבור של חולין הן אעפ"כ מועל הכא נמי:

מוסף רש"י

שניתנה לו על ידי אחר. אבל נגנב לא דהואיל ונלא מדעתו דבעל הכבר יצא מרשותו כעובה בידו כרשותו דמי (ראפ"ה בשחו). לפיכך יש לה פדיון. שהופקת פדיונה והיא יוצאה לחולין, דבהקדש כתיב (ויקרא כז) ופדה בערכך (שבועות כב.). לפיכך אין לה פדיון. להתירה לו שלא נאמר פדיון לאיסורין (שם).

פירוש הרא"ש

קונם פרה שאני קנוי. כקונם יהא עליך אם יש לי פרה אלא זו ומי אני צריך ויש לו פרות אחרות ונאסרו נכסיו על המודר: או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר. ומיומתא דרבא: שנתנה לאחר והוא נתנה למודר: דיקא נמי דקתני שניתנה ולא קתני שנתנה לו. בעל פה היתה הגירסא שנהר בפיהם: למימרא בחקרש. דפרשינא בתמתי מדקתני דדוקא להקדש צריך ליתן הבכר ואינו יכול להשליכו לאכול אלמא כל הנאה הנאה לו מתנה הרי הוא הקדש ויש לו בה מעילה: בבר זה הקדש. פירוש הקדש נמור ומילתא דפשיטא היא ולא איצטריך להך ברכא כלל אלא אגב קיפא נקט: הוא מעל. דקסבר יש מעילה בקונמות: אין לה פדיון. דאין בו מעילה לכל כמו הקדש דלא חלים למתסם פדיוניה: וחכ"א אחר זה ואחר זה לא מעל. כין הוא כין חבירו לא מעל דאין מעילה בקונמות: מי מעל. למאן דאמר יש מעילה בקונמות: לאבעול לא נותן. כמו הנותן הקדש בשוגג לחבירו דמעל: דא לא אסירה עליה. ולא מלינו מעילה בדבר המותר לו לאדם: אסורא לא בעי דליקני. דכל מעילה בשוגג הוא ואילו הייתי יודע שהיא אסורה לא הייתי מקבלה אבל המוציא מעות של הקדש בשוגג מעל. אע"פ שאילו היה יודע שהיא של הקדש לא היה רוצה לזכות בהם כיון שהוא עצמו לקחם כדי לזכות בהם אבל מה שנותן לו על ידי אחר מצי למימר איסורא לא בעינא לאמקי: מקבל מעל לכשיוציא. דכל דבר של הקדש ה)אינו יוצא עד שימעול בו והכי אמרינן במעילה דאמר לשליחו תן דינר לתנוני וזכה בכל הבית קודם שנתנו לתנוני מעל לכשיוציא:

עין משפט נר מצוה

ט א ב מיי' פ"ה מהלי' נדרים הלכה ד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רטו סעיף ח:
י ג מיי' פ"ד מהלכות מעילה הלכה ט:
יא ד מיי' שם הלכה י:
יב ה מיי' שם פ"ו הלכה יא:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה מת וכו' וכ' להרא"ה דאבר. ק"ל הא רבא פשט דק מכת הוכחה לאילו ככרי עליך לאפוקי מאי וכדפי' הר"ן לעל חכו שיך בכבר דשתם הנאת ככר דק לגמילה ומכ"ש הרמ"ם אבל הכא נפרה ובקונדוס ל"ם הוכחה זו דבא לאפוקי בעוד שאפרה אלו אסור להשאילו ליהנות מתנה אם כן י"ל דבבא מודה כאם דמותר בנותן בתמנות וצ"ע: בהר"ן ד"ה ר"קא נמי וכו' שאין בבתיבה שום וכו'. ומיגא כזה מתוכות ג ע"ב:

תוספות

קונם פרה שיש לי שאני הנאה לך נבסי עליך אם יש לי פרה אלא זו. שני נדרים הוו ולא קאמר שאומר לו קונם פרה שיש לי שאוכל ליהנות לך ממנה כלי שאין לי פרה אחרת ואם יש לי תהא קונם עליך אי שאמר בלשון הזה נכסי עליך קונם אם יש לי פרה אלא זו שאני עושה בה מלאכתי ומצא שיש לו פרה אחרת ועתה נאסרה הפרה והנכסים עליו ובני קונם נמי ה"מ כדפיסאתי: מת או שנתנה לו במתנה מותרת. מת דהו לא מיקרו פרה וקרדום שלו וכן שנתנה לו במתנה מותרת וקס"ד שנתנה המדיר למודר ומשני שניתנה לו על ידי אחר לפירוש שני לענין ניחא דסרוך מנתנה לו במתנה דאפרה ואקרדום אלו ואע"ג דלא אמר עליך אבל לפי' ראשון דלענין דדיק מעליך קשה מאי סרוך מנתנה לו פרה וקרדום הא לא אמר עליך וי"ל דלפי פירוש ראשון גרס שניתנו לשון רבים וקאי נמי אנכסים ודוחק הוא שבכל הספרים גרסי' שניתן לשון יחיד דמשמע דקאי דיקא לאפרה ואקרדום לכ"ג כפירוש שני ואע"ם אחתי היא נופה מקשה לך אמאי לא תנא שניתנו תנוס נכסים הלא מיירי מתנה גם מנכסים וי"ל מ"מ לא נחת לאשמועינן לאשמועינן דפרה וקרדום שהיה רוצה ליטול ממנו היה עיקר הנדר ונם בכלל נכסים הם דמיתסר נמי בנדר

תוספות

מ"ש אבל אם יש לי פרה אלא זו. אי אמרת דאינגבה מיניה דמשמע דבעל הכבר יצא מרשותו כעובה בידו דמי ואסור אבל היכא שנתנה לו במתנה על ידי אחר יצאת מרשותו מדעתו: ולא קתני שנתנה לו. דמשמע שהוא עצמו נתנו לו: יש מעילה בקונמות. היכא דאמר קונם ככר זה ואכלו מי הוי כהקדש מעליא דיש בו מעילה ומעל אי לא: [פניפוס מקום] שנוטלין עליה שכר. ומודר הייו דאמר קונם ומדמי ליה להקדש: קונם ככר זה הקדש. שאמר בלשון הקדש ובלשון קונם והוא הדין נמי לא אמרה אלא בלשון קונם: בין הוא בין חבירו מעל. שהרי הקדישה סתם אכולי עלמא: לפיכך. הואיל ויש בה מעילה יש בה פדיון ויצאה לחולין דהוי כשאר הקדש: אמר זו עלי הקדש. כיון דאמר עלי עליה דידיה שוויה הקדש והוא מעל אם אכל חייב לשלומי: חבירו לא מעל. דלא אסרה אלא על עצמו ובני חבירו הוי כחולין. לפיכך אין לה פדיון. שהוא עצמו יכול לפדותה לעולם שהרי אמר עלי ולא על אחר ואחר אין יכול למעול בה: כין כך וכין כך. כין אמר סתם כין אמר עלי לא מעל בין הוא וכין חבירו אף על פי שאמר הקדש כיון דאמר נמי קונם שאין מעילה בקונמות: מי מעל. אליבא דמאן דאמר יש מעילה בקונמות קנאי: הא לא אסירא עליה. דנותן: אסירא ניחא לי דאיכיב לי איסורא לא בעיתי. כלומר דבתורת היתר קבלתיה ממך ולא בתורת איסור: וכסבור של חולין הן (ה) מעל. אעפ"כ. הכי נמי אף זה המקבל אע"פ שסבור זה המקבל שהיתר הוא כי אכלה מעל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

מתני' ואורם את תרומתו ומעשרותיו לדעתו [1]ומקריב עליו קיני זבין קיני זבות קיני יולדות חטאות ואשמות [2]ומלמדו מדרש הלכות ואגדות אבל לא ילמדנו מקרא אבל מלמד הוא את בניו ואת בנותיו מקרא: **גמ'** איבעיא להו [3]הני כהני שלוחי דידן הוו או שלוחי דשמיא למאי נפקא מינה למודר הנאה אי אמרת דשלוחי דידן הוו הא מהני ליה ואסור ואי אמרת שלוחי דשמיא [4]שרי מאי ת"ש דתנן [5] מקריב עליו קיני זבין כו' אי אמרת שלוחי דידן קא מהני ליה וליטעמיך ליתני מקריב עליו קרבנות אלא מחוסרי כפרה שאני דא"ר יוחנן [6]הכל צריכין דעת חוץ ממחוסרי כפרה שהרי אדם מביא קרבן על בניו ועל בנותיו הקטנים שנאמר [7]זאת תורת הזב בין גדול בין [8]קטן אלא מעתה לר' יוחנן [9]זאת תורת היולדת וגו' בין קטנה ובין גדולה [10]קטנה בת לידה היא והא [11]תני רב ביבי קמיה דרב נחמן שלש נשים משמשות במוך קטנה ומעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ותמות ההיא זאת תורת היולדת בין פקחת בין שוטה שכן אדם [12]מביא קרבן על אשתו שוטה כדברי רבי יהודה [13]דתניא [14]רבי יהודה אומר [15]אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכל קרבנות שחייבת שכך כותב לה ואחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא

מתני' ואורם את תרומתו ואת מעשרותיו לדעתו. מפרש בגמ' (לו:) לדעתו דמן: **ומקריב עליו.** לי האי מדיר כהן הוא: **קיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות.** לפי שכל אלו מביאין שתי תורים קראם קן: **ומלמדו מדרש.** דמצות לאו ליהנות ניתנו: **ולא ילמדנו מקרא.**

גמ' [שם] מפרש טעמא: **גמ' איבעיא להו הני כהני שלוחי דידן הם.** אע"ג דכפ"ק דקדושין (דף כג:[1]) אסיק רב הונא דשלוחי דרחמנא ניהו דאי ס"ד שלוחי דידן ניהו מי איכא מידי דאמן לא מצינן למיעבד ואיהו עבדי אפילו הכי בעי הכא למיפשטא דממתני' מו מבריתא: **הא קמהני ליה.** וכיון דעביד שליחותיה מהני ליה הוא. דבשלמא אי שלוחי דשמיא ניהו אע"ג דשרי להו בהאי קרבן למיכל בקדשים אין זה אלא גרמת הנאה בעלמא ושרי: **וליטעמיך.** דבעית למיפשט ממתני' ליתני מקריב עליו קרבנות: **אלא מחוסר כפרה שאני.** כלומר ואדרבה תפשוט לאידך גיסא דכיון דתנא מחוסרי כפרה בלאוד דאין צריכין דעת משמע דוקא הני משום דכיון דאין צריכין דעת ודאי כהן לאו שליחותן קעביד אבל בשאר קרבנות הצריכין דעת שלוחי דידן ניהו דאי לא ליתני מקריב עליו קרבנות והוה רבותא טפי. ומיהו לא מיפשטא בעיין לגמרי דאיכא למימר דתנא מחוסרי כפרה לאשמועי רבותא דאע"פ שמתירו לאכול בקדשים שרי וכל שכן בשאר קרבנות ומדרבי יוחנן נמי דאמר הכל צריכין דעת לא מיפשטא בעיין דומר דשלוחי דידן ניהו דלהכי דאיכא למימר דרחמנא שויהו לכהני שלומין כל היכא דאיכא דעת בעלים: **חוץ ממחוסרי כפרה.** זב וזבה ומצורע ומצורעת ויולדת וכבולהו כתיב תורת וקרי להו ממחוסרי כפרה משום שאסורין ליכנס למקדש ולאכול בקדשים עד שיביאו כפרתן והני כיון דאין קרבנן בא לכפרה אין צריכין דעת אבל כל שצריכין כפרה על חטא צריכין דעת: **שנאמר זאת תורת הזב בין גדול בין קטן.**

וכי היכי דאדם מביא קרבן על בנו קטן שאין לו דעת הכי נמי אלא מדעתו של חבירו: **אלא מעתה לרבי יוחנן.** דס"ל דתורת אתי לרבויי קטן זאת תורת היולדת מאי איכא לרבויי אילימא בין גדולה בין קטנה והא תני רב ביבי דמשמע דאמר משום סכנה שמא תתעבר ותמות אלמא לא משכחת לה יולדת שהיא קטנה. וכי תימא מאי קושיא הא אפיקנא בפ"ק דיבמות (דף יב:) דשמא תמות קאמר ואפשר נמי דלא מייתא איכא למימר מאן דסבר הכי הכא ס"ל דבנים הרי הן כסימנים [שם] אי נמי עדיפי מסימנים הלכך גדולה היא ולא משכחת לה קטנה שתלד: **הכי זאת תורת היולדת בין פקחת בין שוטה שכן אדם מביא קרבן על אשתו כו' יהודה.** כלומר אי לא אשכחן דאדם מביא קרבן על אשתו לא הוה מרבינן שוטה דלמאן דא מזהר רחמנא בשלמא בקטן לאבוקי קרא דזאת תורת היולדת שוטה שאין לו דעת הבעל כיון שהוא מביא קרבנותיה: **ר"ג** דתניא אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכל קרבנות שהיא חייבת ל"ר יהודה לפיכך אם פטרה אינו חייב באחריותן שכך כותבת לו אחריות דאית לי עליך מן קדמת דנא. וה"פ אדם מביא קרבן עשיר על אשתו שתע"פ שכל אשה שיש לה בעל לא הויא עשירה שהרי כל מה שקנתה אשה קנה בעלה אפ"ה כיון שבעלה עשיר מביא בשבילה קרבן עשיר בקרבנות שהיא בעולה ויורד לפי שהבעל חייב בקרבנות אשתו וכן כל קרבנות שהיא חייבת למעוטי נדריה ונדבותיה. ר' יהודה אומר לפיכך אם פטרה כלומר שגרשה אינו חייב באחריותן שכך כותבת לו בשטר שהיא עושה לו בשעת גירושין מכתובתה כותבת לו שהיא מוחלת כל אחריות שיש לה עליו מקודם לכן ויש בכלל לשון זה אפילו קרבנות דר' יהודה דרשי לשון הדיוט ומהכא ילפינן לה בפ' המקבל (ב"מ קד.). והא דאמר הכא שכן מביא אדם קרבן על אשתו כר' יהודה לאו דוקא כר' יהודה דהא תני ריש אמתא אמתא אדם מביא קרבן עשיר על אשתו אלא משום דלא ידענן מאן ניהו ת"ק ור' יהודה אחרי בה מלינן לה בדידיה: דיהול דלהקריב קא עביד כיון דאמר מתניתין משום דאמר לה גבי קיני זבין וזבות הוה ידע דאמשני ליה דאחרי

מתני' ומקריב עליו קיני זבין וקיני זבות. כהן שהזיר לא ישמאל הגאה מתנו יכול להקריב קרבנותיו זב חבר מביאין שתי תורים או שני בני יונה כיים שהתם וכן יולדת עניה: ותרים תרוסתו. בגמ' מפרש לה: **גמ' אלא מחוסר כפרה שאני.** דלא כעינן דעת הלכך לאו שלוחותיה קא עביד כיון דיהול להקריב קא דעתו דמסתקינן.

מסורת הש"ס

ג) א מיי' פ"ו מהלכות נדרים הלכה ו סמג לאוין רמב (עיין רי"ד סימן רכח):
יד) ב מיי' שם הלכה ה:
טו) ג מיי' שם הלכה ז וסמג שם טושי"ע יו"ד סימן רכא סעיף ב:
טז) ד מיי' שם הל' ה:
יז) ה מיי' פ"ח מהלכות מחוסרי כפרה הל' ה:
יח) ו מיי' שם:
יט) ח מיי' פ"י מהלכות שגגות הלכה ו סמג עשין ריז:

תורה אור השלם

1. זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמא בה:
ויקרא טו לב
2. והקריבו לפני יי וכפר עליה וטהרה ממקר דמיה זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה:
ויקרא יב ז

מוסף רש"י

מדרש. כגון ממילתא ופסקא ופסדי סמס מדרשי מקראות (ברכות יא: וכע"ז קדושין מט.). הני כהני. לענין הקרבת קרבנותיו, שלוחי דידן הוו או שלוחי דשמיא. ולא שלוחי דידן ונפקא מינה לחודר הנאה מהכן, שהכהן מיתר להקריב קרבנותיו (קדושין כג: וכע"ז יומא יט.). משמשות במוך. מוחזרת לתת מוך במקום תשמיש כשהן משמשות כדי שלא יתעברו (יבמות יב: פ.) ואינן כמשמשות זכר (כתובות לט.). לו: תקנתן הוה לשמש כמוך שלא יתעברו (נדה מח:). אדם מביא קרבן עשיר על אשתו. שהיא חייב בקרבן ליתנה ולעשתה, ואם הוא עשיר אין יכול לומר היא אין לה כלום ותיפטר בקרבן עני (ב"מ קד.) לו: שאם היתה עניה ונתחייבה קרבן עני ולא הספיקה להביא קרבן עני עד שגיסה לו, הרי זה מביא קרבן עשיר על אשתו (עיין כד.). וכן קרבנות שחייבת. שלא בנדר ונדבה, כגון קרבן זיבתה ולאשה וחטאת שעליה (ב"מ קד.) וכן בכל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפילו קרבן קנוס שהיו כשולה ויורד (עיין כד.).

גליון הש"ס

בהרי"ן ד"ה ומלמדו מדרש דאגדות וכו'. עיין ר"ה דף כח ע"א ובמוהר"ן אלגן שם ד"ה וכשופר: ד"ה איבעיא להו וכו'. מבתני' או מברייתא. עיין לקמן דף ע"ב ע"א כה"ן ד"ה ולענין: ד"ה משמשות במוך וכו' קטנה שתלד. עיין בפלדי שהרים בחי' למסכת נדה דף נב ע"ב ד"ה ודע דמסקינן:

פירוש הרא"ש

מתני' ומקריב עליו קיני זבין וקיני זבות. כהן שהזיר לא ישמאל הגאה מתנו יכול להקריב קרבנותיו זב חבר מביאין שתי תורים או שני בני יונה כיים שהתם וכן יולדת עניה: ותרים תרוסתו. בגמ' מפרש לה: **גמ' אלא מחוסר כפרה שאני.** דלא כעינן דעת הלכך לאו שלוחותיה קא עביד כיון דיהול להקריב קא דעתו דמסתקינן.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתנן ומקריב וכו' שלוחי דיקן הוי הא קא מהני ליה: (ב) רש"י ד"ה על בניו וכו' ונשים נמי שמביא וכו' שאין לחם דעת הוא הדין נמי נ"ב כלומר שלא לדעתן: (ג) באו"ר לא ידע המודר ד"ה: (ד) ד"ה אלא וכו' הכי נמי וכו' מהאי קרא הפ"ד ותיבת נמי ממקו:

מסורת הש"ס

(ט) יומא יט. קדושין כב.: (י) ע' תוס' מנחות ד"ה כיתיעל. (יא) יבמות יב: ק. נדה מה. מנחות לט. [תוספתא נדה פ"ב]. (יב) [סיומא דמלמה שכך כותב לה מי ליתא דמשנה לקך ספיר נדפר דתמיה]. (יג) נגעים פי"ד [מי"ב] ב"מ קד. ניר כד. [תוספתא מתוכות פ"ב]. (יד) [לקמן ל:]. (טו) [יומא דף יט.]. (טז) [עיין היטב בהש"י ב"מ קד. ד"ה אדם מביא וכו' וד"ה כל הקרבנות כו' וד"ה ה"נ לה בת"ב וכו' תמלא מבוון כנר. הכ"ן דהכא ועי' נ' הכ"ם בתשנה ר"ב פ"ד דנגעים ועי' ניר כד. אמר ר"ש רבנן היא דלא ס"ד ר' יהודה היא וכו' דמגיא ר"ש אומר אדם מביא קרבן עשיר וכו' ע"פ כל הסוגיא ול"ע]. (יח) [שיך לדף שמ"ו].

תוספות

מקריב עליו קיני וכו'. אם היה המדיר כהן מקריב לזה המודר: **לא ילמדנו מקרא.** מפרש בגמרא דבלימוד מקרא טובל שכר אבל מלמדו מדרש כמו מ"כ והלכות דאין טובלין עליה שכר וכגמ' מפרש טעמא דטובלין שכר על המקרא ואין טובלין שכר עליה דמ"מ לא היה המודר נותן שכר למלמד לבניו: **אבל מלמד בניו בתורא.** מלוה קא עביד ולא הוה כגזלה בעלמא ואפילו במקום שמי דטובלין שכר עליה דמ"מ לא היה המודר נותן שכר למלמד לבניו: **איבעי להו** הני כהני שלוחי ד"רחמנא ניהו וכו'. ולא אמרת שלוחי [דידן] ניהו הא מהני ליה דעבד שליחותא. דודאי גוף הקרבן מלוה קעביד מיהו כיון דהאי כהן שלוחו הוה אסור ד"א אמרינן גבי חורם דלא אמרת נמי דעת הא קמהני ליה וה"ל לא שלוחי דידן ניהו אסור מיהו קשה אמאי לא פשיט ליה מההוא דפ' קמא דקידושין (דף כג.) אמר רב כהנא הני כהני שלוחי דרחמנא ניהו דאי ס"ד שלוחי דידן ניהו מי איכא מידי דאמן לא מצינן למיעבד ואיהו עבדי וי"ל דדוקא לפשוט ממשנה או מברייתא: **ת"ש ומקריב עליו קיני זבים וא' אמרת שלוחי דידן הא קמהני ליה.** ויש לתקשות דלמא דאמר כל הרוצה להקריב יבוא ויקריב דבה"ג לא מהני ליה ושמא נרמה לו דמדיר כמודר הנאה בכל כהני דהכי ודאי לא מצינו למימר כי בכה"ג שאני דאז לא לעניך דעת בעלים ואותן דוי שלוחי דידן: **בדברי יוחנן.** דאמר הכל צריך דעת בעלים אם מחוייב אדם עולה ושלמים אינו יכול לפטור אותו מכיון שלא מדעתו: **שהרי מקריב אדם על בניו ועל בנותיו.** להתיון לאכול בקדשים דכתיב זאת תורת כל זכר גדול בין קטן ובקן לאו בר דעת הוא אלמא דאין צריך דעת בעלים להתירו לאכול בקדשים כתתוכר כפרה: **אלא מעתה לרבי יוחנן זאת תורת היולדת וכו'.** קשה קשה דבלאו רבי יוחנן בריתא הוא בפ' בנות כתובות (נדה דף לד.) דכתיב זאת תורת הזב בין גדול בין קטן: **ושאני ההיא זאת תורת היולדת בין פקחת בין שוטה.** שכן מביאו אדם מביא קרבן על אשתו שוטה: **מביא אדם קרבן עשיר על אשתו.** אם היא חייבת קרבן ליתה לו מלוגרת אבל אשה שתר מקרבנות בדבר דעת שלומי דידן ניהו ואמור: הבל צריכין דעת. אם לחזון חייב קרבן אין שמעון יכול להפריש ולהקריבו שיפטר כו לחזון חיך מתמיהר כפרה דגלי ביה קרא שאתה מביא על בניו להתירם בקדשים והכהן מקריבו אע"פ שאינו יודע שהיא של קטן: **זאת תורת הזב בין גדול בין קטן.** לענין קרבן כתיב ויקנן לאו בר דעת הוא להביא קרבן אלא אבו מביא אבל: **קטנה בת לידה היא.** ומיון דבילדת לא מלי למיתדיבה לרבות קטנה בגבי זב מתוך שלא מביא אבל: **תני רב ביבי.** כהן שהזיר לא ישמאל הגאה מתנו יכול להקריב קרבנותיו זב חבר מביאין שתי תורים או שני בני יונה כיים שהתם וכן יולדת עניה: **ותרים תרוסתו.** בגמ' מפרש לה: **גמ' אלא מחוסר כפרה שאני.** דלא כעינן דעת הלכך לאו שלוחותיה קא עביד כיון דיהול להקריב קא דעתו דמסתקינן.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com